

umcg

Vraag & Antwoord over PLN

Dr. P.A. van der Zwaag

Landelijke dag Erfelijke Hartaandoeningen

29 oktober 2016

Indeling

1. Preïmplantatie genetische diagnostiek (PGD) en andere mogelijkheden rondom de zwangerschap
2. (Gen)therapie voor PLN
3. Vragen uit de zaal

Indeling

1. Preïmplantatie genetische diagnostiek (PGD) en andere mogelijkheden rondom de zwangerschap
2. (Gen)therapie voor PLN
3. Vragen uit de zaal

Preimplantatie genetische diagnostiek (PGD)

1. Preimplantatie genetische diagnostiek (PGD) en andere mogelijkheden rondom de zwangerschap
  - Wat is PGD?
  - Hoe werkt PGD
  - Voor welke aandoeningen?
  - Stand van zaken voor PLN p.Arg14del mutatie
  - Alternatieven

Preimplantatie genetische diagnostiek (PGD)

Wat is PGD?

- Een methode waarmee de geboorte van kinderen met een ernstige genetische aandoening voorkomen kan worden door onderzoek voor een zwangerschap.
- Uitgevoerd bij paren die een sterk verhoogd risico hebben op het krijgen van een kind met een genetische aandoening.

Preimplantatie genetische diagnostiek (PGD)

Hoe werkt PGD?

- Een IVF-behandeling is noodzakelijk.
- Meerdere eicellen buiten het lichaam bevrucht met een zaadcel.
- Van embryo's die drie dagen oud zijn, wordt één cel afgenomen .
- Deze cel wordt in het laboratorium onderzocht op de aan- of afwezigheid van de betreffende aandoening.
  - Uitslag volgt binnen 24uur

Preimplantatie genetische diagnostiek (PGD)

Hoe werkt PGD?

- Alleen embryo's zonder de genetische aandoening waarop het onderzoek was gericht worden in de baarmoeder geplaatst.
- De kans op zwangerschap na PGD behandeling is ongeveer 20%.

Preïmplantatie genetische diagnostiek (PGD)

Hoe werkt PGD?

- Vier universitaire ziekenhuizen vormen “PGD Nederland”
- Maastricht heeft de vergunning voor uitvoeren van genetische onderzoek
- Voorlichting en IVF behandeling ook in Utrecht, Amsterdam, Groningen

Preimplantatie genetische diagnostiek (PGD)

Vorbereidingen voor PGD

- Indicatie toegestaan? (1-6mnd)
  - Oordeel werkgroep in MUMC of eventuele landelijke indicatiecommissie.
- Vorbereidingen door het laboratorium (4-12mnd)
- Geschikt voor IVF? (1-2mnd)
  - Beide partners gynaecoloog, evt. cardioloog, psycholoog
  - Vrouw: geen ernstig overgewicht, niet ouder dan 40jr

Preimplantatie genetische diagnostiek (PGD)

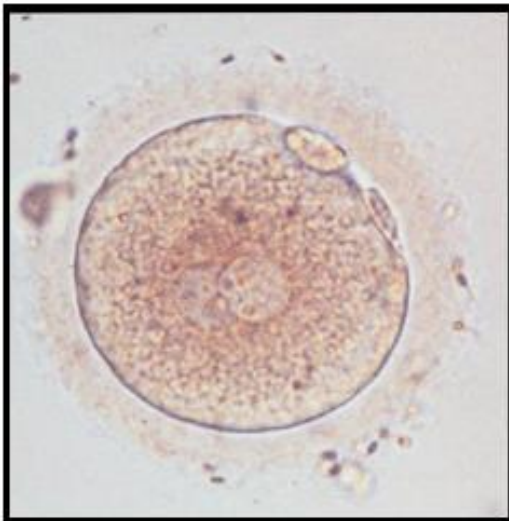
PGD kan doorgaan:

- Startgesprek (3-4 mnd voor start behandeling)
  - Klinisch Geneticus of Genetisch Consulent (UMCG)
  - Vervolgens verwijzing IVF arts
  - Daarna verwijzing naar MUMC
- IVF&PGD behandeling
  - IVF in UMCG/UMCU/AMC/MUMC
  - PGD in MUMC

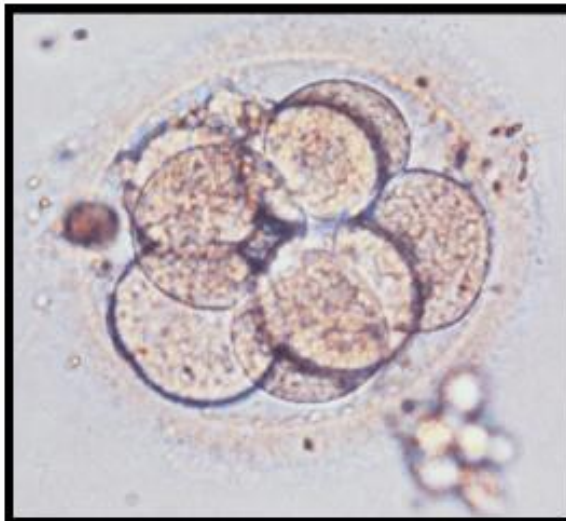
Preimplantatie genetische diagnostiek (PGD)

PGD procedure:

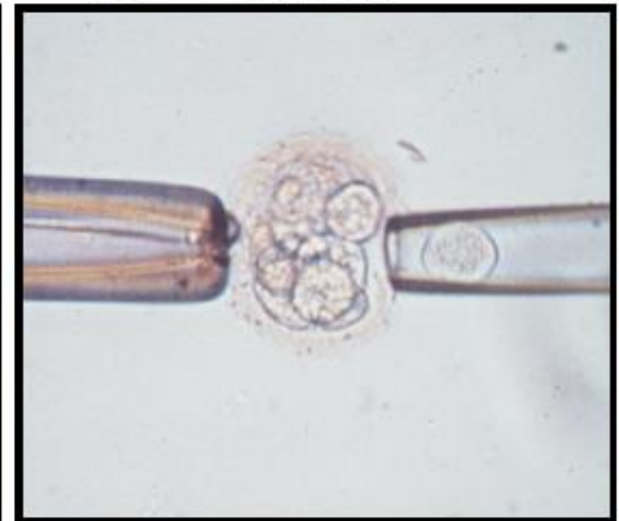
Bevruchte eicel

8 - cellig embryo

Biopsie:
verwijdering 1 cel
voor onderzoek

Preimplantatie genetische diagnostiek (PGD)

PGD in cijfers:

- **Betrouwbaarheid: 98%**
  - Overweging voor prenatale diagnostiek tijdens zwangerschap
- **Kans op zwangerschap: 20% per behandeling**
  - Na drie behandelingen 40-50% kans op zwangerschap
- **Kosten: €6.000-7.000 (PGD) + €6.000-7.000 (IVF)**
  - Tot drie behandelingen vergoed door verzekeraar

Preimplantatie genetische diagnostiek (PGD)

PGD toegestaan?

- JA: erfelijke kanker, erfelijke spierziekten, etc.
- NEE: hypercholesterolemie, slechthorendheid >50jr
- NEE, tenzij:
- o.a. erfelijke hartaandoeningen
  - Terughoudend vanwege wisselende ernst aandoening
  - Tenzij: ernstige uiting in deze familie of andere bijzondere omstandigheden

Preimplantatie genetische diagnostiek (PGD)

PGD bij erfelijke hartaandoeningen?

- Meestal autosomaal dominant: kans 50% (1 op 2)
- Incomplete penetrantie: niet iedereen krijgt de ziekte
- Variabele expressie: van asymptomatisch tot ernstig hartfalen en plotse hartdood
- Bij hartspierziekten treden de eerste klachten meestal pas op volwassen leeftijd op

Preimplantatie genetische diagnostiek (PGD)

PGD bij erfelijke hartaandoeningen

- 20 jaar PGD (1995-2014): 3387 paren voor intake
- 33 (1%) vanwege erfelijke hartaandoening
  - 23 vanwege hartspierziekte (cardiomyopathie)
  - 10 vanwege hartritmestoornis (aritmie)
- 2015:
  - Eerste PGD intake vanwege dragerschap PLN p.Arg14del
  - Gezond kind geboren na PGD i.v.m. DCM in familie (niet PLN)

Preimplantatie genetische diagnostiek (PGD)

PGD – stand van zaken voor PLN p.Arg14del

- 4 paren voor intake in MUMC geweest
  - Allemaal besproken in lokale werkgroep
  - Uitgebreid DNA-onderzoek naar eventuele 2^e aanleg
- 3 paren in genetische voorbereiding
  - Eenmaal opgezet voor eerste paar is het protocol ook bruikbaar voor andere paren met de PLN p.Arg14del mutatie en gaat de procedure sneller.

Preimplantatie genetische diagnostiek (PGD)

PGD – alternatieven:

- Zwanger worden zonder aanvullend onderzoek naar PLN
- Vlokkentest (11^e-13^e week) tijdens zwangerschap
  - (nog) niet verricht voor PLN
- Eiceldonor/zaaddonor
- Adoptie
- Afzien van kinderen

Preimplantatie genetische diagnostiek (PGD)

Meer informatie:

- www.pgdnederland.nl

Zelf interesse?

- Verwijzing naar klinische genetica voor intake PGD

Preimplantatie genetische diagnostiek (PGD)

VRAGEN?

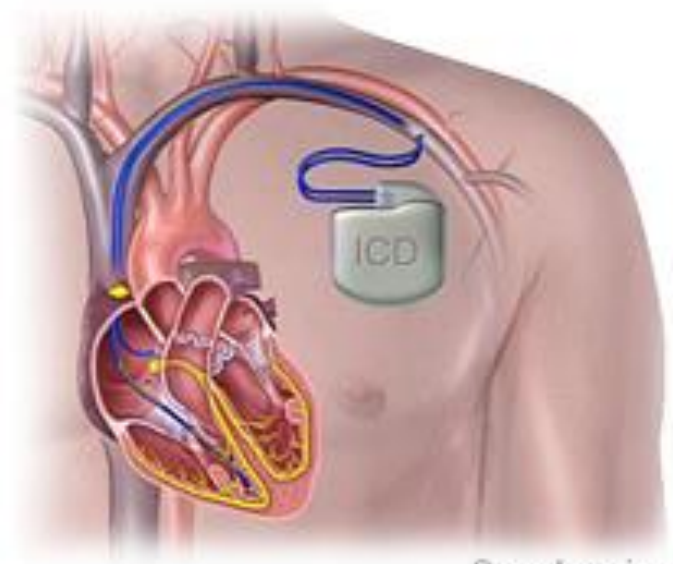
Indeling

1. Preimplantatie genetische diagnostiek (PGD) en andere mogelijkheden rondom de zwangerschap
2. (Gen)therapie voor PLN
3. Vragen uit de zaal

Therapie voor PLN

- Bestaande behandeling bij klachten
  - Leefstijladviezen
  - Medicijnen
  - ICD – inwendige defibrillator
  - Harttransplantatie

© medmovie.com

Therapie voor PLN

- Stadia van medicijn onderzoek:

Therapie voor PLN

iPHORECAST

- Doel: aantonen dat behandeling met eplerenone de ziekteontwikkeling vertraagt/stopt
  - eplerenone is een ‘bestaand’ medicijn
- Wie: PLN p.Arg14del dragers zonder klachten
- 150 deelnemers: 75 medicijn; 75 geen behandeling
  - 60 deelnemers gestart, duur in principe 3 jaar

Therapie voor PLN

Op zoek naar al bestaande medicijnen

- Testen van duizenden bekende medicijnen op gekweekte hartspiercellen van dragers PLN p.Arg14del mutatie
  - In samenwerking met Universiteit Hamburg & San Diego

Therapie voor PLN

Op zoek naar al bestaande medicijnen

- Testen van duizenden bekende medicijnen op gekweekte hartspiercellen van dragers PLN p.Arg14del mutatie
  - In samenwerking met Universiteit Hamburg & San Diego
- Voordeel:
  - Medicijnen/stoffen zijn al goedgekeurd om te gebruiken

Gentherapie voor PLN

- Inbrengen van erfelijk materiaal (DNA) om de effecten van een afwijkend gen te compenseren en/of om een stof met gunstige werking te maken
- Verschillende opties
  - Een gen met een mutatie vervangen door een normale kopie
  - Een gen met een mutatie uitschakelen
  - Een nieuw gen inbrengen als behandeling

Gentherapie voor PLN

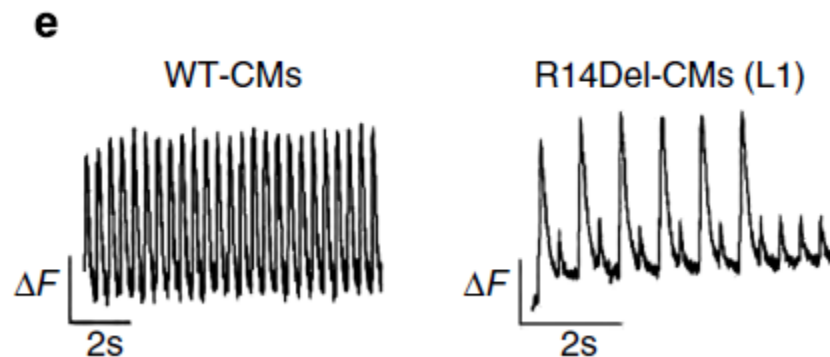
- Voorbeelden van aandoeningen met gentherapie
  - Ernstige immuundeficiëntie (niet goed functionerend afweersysteem)
    - ADA-SCID: 15 kinderen per jaar in Europa
  - Verhoogde hoeveelheid van bepaald vet in het bloed
    - LPL deficiëntie: 1-2 per 1.000.000
    - Behandeling toegestaan sinds 2012 (in EU)
    - Kosten: €1.000.000
  - In onderzoek bij o.a. bloedziekten (hemofilie), kanker, blindheid en bij PLN p.Arg14del

Gentherapie voor PLN

Stand van zaken voor PLN p.Arg14del mutatie

- Stamcellen gekweekt uit een huidbiopt van een (Griekse) patiënt met PLN p.Arg14del mutatie
- Deze stamcellen zijn ontwikkelt tot hartspiercellen.
- De hartspiercellen vertoonde kenmerken die passen bij de ritmestoornissen die bij patiënten worden gezien:

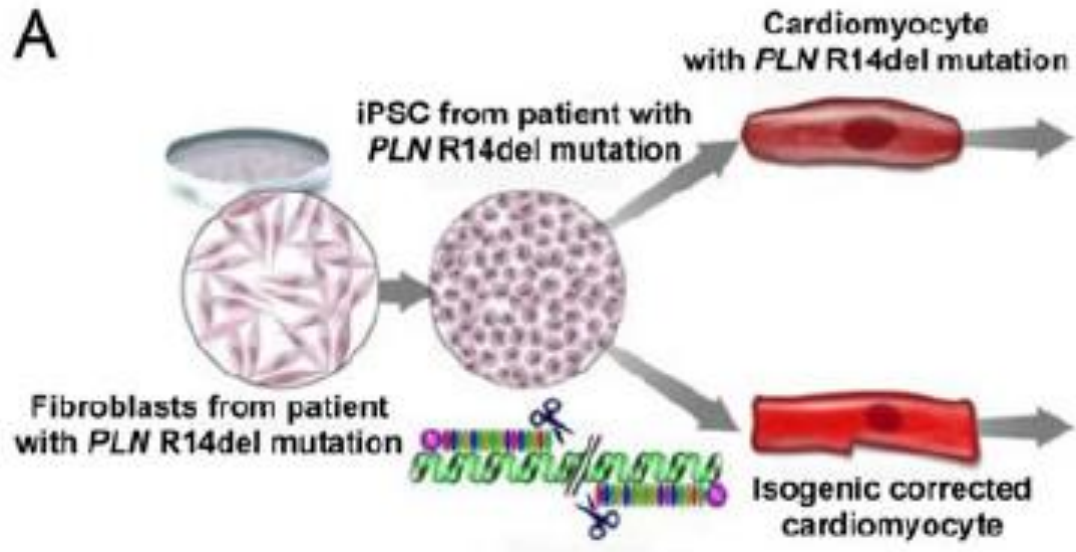

Gentherapie voor PLN

Stand van zaken voor PLN p.Arg14del mutatie

- De mutatie in deze stamcellen kan worden gecorrigeerd met ‘moleculair knippen & plakken’
  - v.b. TALEN, CRISPR-Cas9

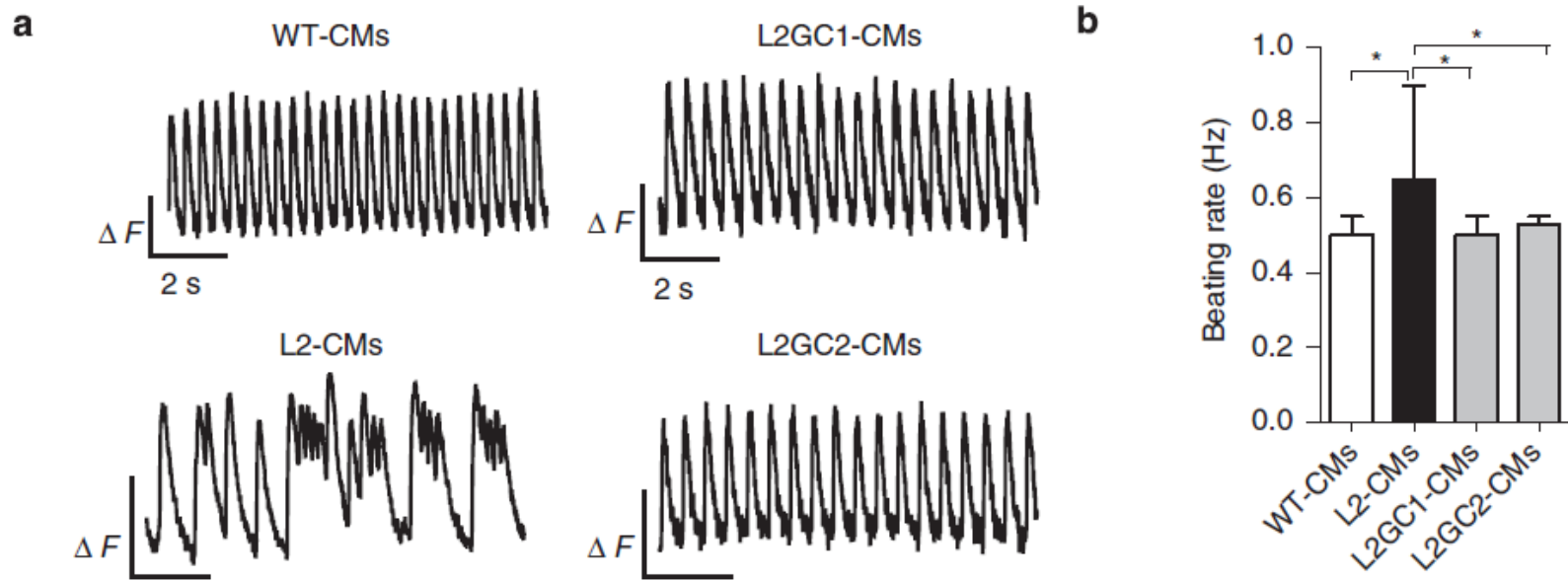

Gentherapie voor PLN

Stand van zaken voor PLN p.Arg14del mutatie

- Gecorrigeerde hartspiercellen tonen normale frequentie ('hartslag') en minder ritmestoornissen

Gentherapie voor PLN

Stand van zaken voor PLN p.Arg14del mutatie

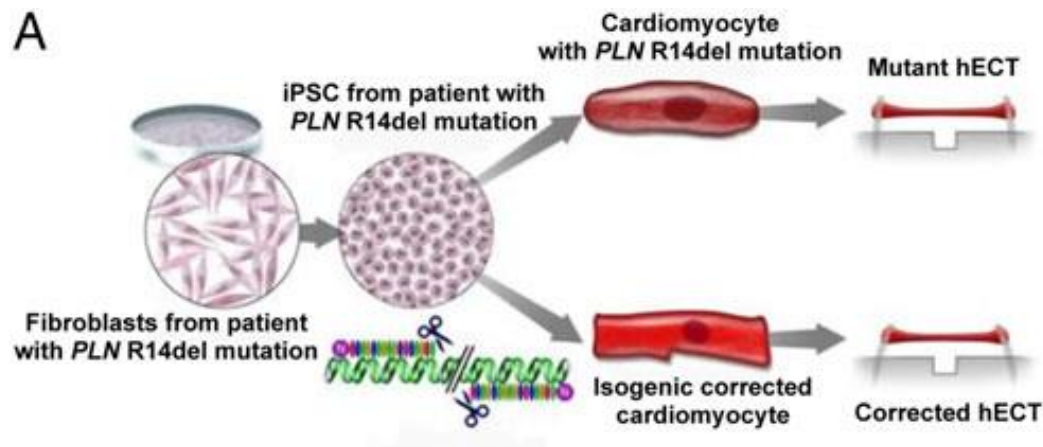
- Hartspiercellen kunnen behandeld worden met een soort virus dat normaal PLN kan inbrengen (en eventueel de mutatie ook kan uitschakelen)
  - Minder ritmestoornissen
  - Gedeeltelijk normale waarden van biomarkers
- Conclusie: op niveau van hartspiercellen werken deze toepassingen

Gentherapie voor PLN

Stand van zaken voor PLN p.Arg14del mutatie

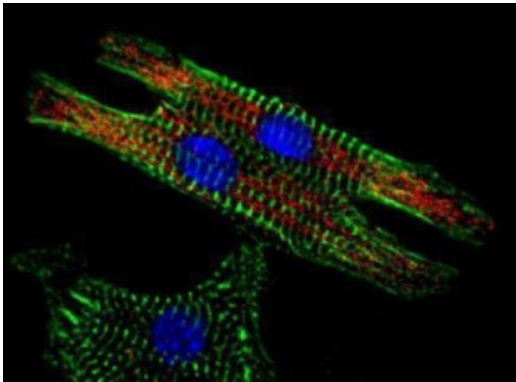
- Gekweekte hartspiercellen met PLN p.Arg14del doorgeweekt tot hartspierweefsel

Gentherapie voor PLN

Stand van zaken voor PLN p.Arg14del mutatie

- Volgende stappen:
  - Onderzoeken of deze methodes werken bij muizen en vervolgens varkens met de PLN p.Arg14del mutatie
- Uiteindelijke doel toepassing bij patiënten en dragers

(Gen)therapie voor PLN

VRAGEN?

Indeling

1. Preimplantatie genetische diagnostiek (PGD) en andere mogelijkheden rondom de zwangerschap
2. (Gen)therapie voor PLN
3. Vragen uit de zaal?

Vraag & Antwoord over PLN

Dr. P.A. van der Zwaag

Landelijke dag Erfelijke Hartaandoeningen

29 oktober 2016

p.a.van.der.zwaag@umcg.nl

